

Szent Mártont, a középkor egyik legnépszerűbb szentjét élete, és nem halála miatt avattak szentté. A IV. században Szombathely környékén született Márton jólelkősége, felebaráti szeretete, betegek és szegények iránti részvéte, egyszerű életmódja miatt a katonák, koldusok és számos mesterség védőszentjeként is tisztelték. A Szombathelyi egyházmegye védőszentje.

November 11-i napja a néphagyományban a jobbágytartozás lerovásának ideje, melyet kiadós liba-lakomákkal és munkatilalommal ünnepeltek.

Szent Márton, Gallia nemzeti szentje nagy szellemi és egyháztörténeti átalakulás idejében született. Amikor Pannóniában, Sabariában 316/17-ben meglátta a világot, éppen három éve múlt annak, hogy a „Milánói ediktum”-mal Nagy Konstantin és Licinius teljes szabadságot és elismerést biztosított az Egyháznak, és hívei számára megadta a többi polgárokkal való egyenjogúságot. Ekkor az Egyház számára a gyors terjeszkedés időszaka kezdődött, nemcsak hívei számát, hanem a befolyása alá tartozó területet illetően is. Az egyházi törvények birodalmi törvényekké emelkedtek, s ha valakit egyházi büntetés ért, annak állami büntetőjogi következményei is lettek. A vértanúk és katakombák üldözött és sokáig az élet peremén meghúzódó közösségéből néhány évtized leforgása alatt mindent meghatározó birodalmi egyház és államvallás lett, amellyel természetesen együtt járt mindaz a negatív következmény, ami az állam és Egyház szoros összefonódásából mindig adódik.

Amikor Márton megszületett, mindez még csak a kezdeteiben élt. Szülei pogányok voltak, atyja a császári hadsereg tribunusa volt. Márton egészen kicsi volt még, amikor szülei Sabariából átköltöztek az itáliai Páviába, az ókori Ticinumba, ahol még a zömében pogány környezetben cseperedett föl. Tizenkét évesen, szülei akarata ellenére jelentkezett katechumennek. Ekkor kapta az első nevelést a keresztény életre. A keresztséget hat évvel később vette föl, s ez még az akkori időkben is hosszúra nyúlott előkészületet jelentett.

Tizenöt éves volt, amikor Severus és Probus császárok parancsának megfelelően mint veterán apa fiát besorozták a császári seregbe, és lovas testőrtiszt lett. Már ebben az időben kitűnt katonatársai közül, és általános elismerést váltott ki az egyszerűsége, életének

tisztasága, önfeladti felebaráti szeretete. 334-ben Amiens-ben történt, hogy télvíz idején tisztí köpenyének felét odaadta egy ruhátlan koldusnak. Hamarosan megkeresztelkedett, s amint mód nyílt rá, elhagyta a hadsereget, és a poitiers-i püspökhöz, Szent Hilariushoz csatlakozott, aki exorcistává szentelte.

Nem sokkal ezután Márton Poitiers-ből hazalátogatott a szüleihez, s édesanyját meg tudta téríteni. Otthon megvalósította régi vágyát: először Milánó közelében, majd a Genova előtti Gallinaria-szigeten remetéskedni kezdett. Elhatározásához a körülmények is hozzásegítették, mert épp ezekben az években nagyon heves viták dúltak az ariánusok és a katolikusok között, s őt magát is bántalmazták és kiutasították ariánus püspökök.

Hilarius püspököt -- éppen az ariánusok -- elűzték Poitiers-ből, sőt az egyházmegyéjéből is, de császári engedéllyel hamarosan visszatérhetett. Ekkor Márton is elhagyta szigeti remeteségét, és visszament Hilarius mellé. A városon kívül épített magának egy remetelakot, hogy visszavonulhasson a magányba. Hamarosan tanítványok gyűltek köréje, s először a cella körül bontakozott ki a ligugéi kolostor, majd 375-ben Tours közelében megalapította Marmoutier kolostorát. Ezzel megindította a gall-frank szerzetesség fejlődését, és megteremtette annak központját, amely századokon át elevenítő erőt sugárzott az Alpoktól északra fekvő egyházakba azáltal is, hogy sok püspök került ki e kolostorokból. 371-ben, amikor a tours-i püspök meghalt, a nép, a papság és a többi püspökök mind Mártont kívánták püspöknek. Igaz, voltak akiknek nem tetszett Márton aszkéta-szerzetesi alakja és élete, de ez nem tudta a nagy többség akaratát megakadályozni.

Főszentelése napjától Márton mint jó pásztor látogatta nyáját, prédikált, s a csodatevés ajándékát is megkapván, nagy erőt öntött a hívekbe és a papokba egyaránt. A nép atyjaként szerette őt, aki úgy élt közöttük, mint a legszegényebbek, s csak segíteni és békességet teremteni akart mindenütt. Az egész ország gyógyításairól, ördögűzéseiről és halottfeltámasztásairól beszélt.

Élettörténetét számos csoda elbeszélése veszi körül, amelyekben ma sem lehet kételkedni. Ahol azonban szükség volt rá, Márton tudott nagyon keménykezű is lenni: ha a hit tisztasága került veszélybe; ha a hívők babonás tisztelettel vettek körül egy helyet vagy egy vélt szentet, illetve ha pogány szokások és elképzelések akadályozták az evangélium terjedését. Ilyen esetekben nem vonakodott életének kockáztatásától sem, teljes elszántsággal és keményen harcolt a hitért.

Fölfogásának és életvitelének az a szigorú, aszketikus vonása, amely már a megválasztásakor ellenkezést váltott ki némelyekben, haláláig megmaradt, és mindvégig tüske volt még néhány püspöktársa szemében is. Az Egyház ugyanis a kapott szabadságban kezdett berendezkedni, és egyre inkább berendezkedett a világba. Kezdték kialakulni az egyházi birtokok, mert a császár példája szerint, aki nagyon gazdag adományokkal látta el az Egyházat, fejedelmek és főúri családok szintén kezdték adományokkal megvetni egy-egy kolostor vagy templom életének alapját. Ennek következtében a klérus a dolgok természetes rendje szerint hamarosan hozzászokott az anyagi biztonsághoz, a fényes ruhákhoz, dús asztalhoz. Érthetően megütközést váltott ki, hogy miként lehet megválasztani püspökké olyat, aki vezeklésben és szegénységben él, aki a remeteséget kedveli; aki a liturgiában használatos fényes trónust elutasítva, egyszerű széket használt, ami főúri házaknál csak a cselédeké volt; s aki a vele élő szerzetes testvéreinek megtiltotta, hogy csak egyetlen ezüstöt is elfogadjanak azért, hogy új ruhát csináltassanak maguknak.

Alázattal viselte, nem kérte számon és nem büntette, hogy papságából és a kisebb klerikusok közül morgolódtak ellene, és néha meg is bántották; ha azonban nem az ő személyéről, hanem az Egyházzal volt szó, határozottan lépett föl.

Minden tevékenységében apostoli céljai irányították: a rábízottak üdvössége és az igaz tanítás megőrzése. A veszélyben lévők és az üldözöttek megvédésének gondja és a hit tisztaságáért égő buzgóság miatt ragadtatta magát olykor olyan lépésekre, amelyek miatt később szemrehányást tett magának, és e lépései valóban csak úgy érthetők meg, mint a jogtalansággal szemben alkalmazott végső védekezés tettei.

A szokatlan és új szabadság légköre, amelyben most a kereszténység teljes egészének része volt, mind a tanításban, mind az erkölcsökben vadhajtasokat és gyomokat is termett. Az igaz hit és a tévtanok képviselői keményen és kitartóan küzdöttek egymással.

Hispániában egy gazdag, de nagyon aszketikus életet élő Priscillianus nevű laikus állított össze a montanizmushoz közel álló tanítást, amelyre elsősorban nagyon szigorú erkölcstana volt jellemző. Priscillianus sok követőt szerzett, akik megválasztották Avila püspökévé. A császári udvarban nagyon erős ellentábor szerveződött Ithacus püspök vezetésével, aki az ellenségeskedést odáig tudta élezni, hogy Maximus császár 385-ben halálra ítélte Priscillianust. Az egyháztörténelemben ekkor hoztak először halálos ítéletet eretnekekkel szemben. Márton 384-ben Bordeaux-ban először püspöktársaival együtt elítélte Priscillianust, de utána azonnal útnak indult és Trierbe utazott a császárhoz, hogy közbenjárjon az eretnek érdekében, és személyes szabadságát biztosítsa. Mikor úgy érezte, hogy Ithacus pártja, melynek oroszlánrésze volt a halálos ítélet meghozatalában, az udvarban túlságosan nagy befolyással

bír, és fönnáll a veszély, hogy további vérontás is következik, nehéz szívvel elhatározta magát, hogy fölveszi a közösséget azokkal, akiket kegyetlenségük és igazságtalan eljárásuk miatt került, mert csak így tudta megmenteni Narses gróf és Leucadius prézes életét. Ezzel a lépéssel elérte a célját -- a császár ugyanis Tours püspöke engedékenysége fölötti örömében mindent megígért neki --, emiatt azonban élete végéig vádolta magát.

Mártont a nép ezért nem hibáztatta; úgy fogadták emlékezetükbe, mint az irgalmas szamaritánust, aki a koldusnak utolsó ruhadarabját is odaadta, s mint a jó pásztor ragyogó példáját, aki a legszorongatóbb helyzetekben is a felebaráti és az Isten iránti szeretetet tette életének vezérlő elvévé. Halála után hamarosan szentként kezdték tisztelni, elsőként a nem vértanú szentek között. Ezrekre rúg azoknak a hegyeknek, templomoknak, váraknak és kolostoroknak száma, amelyek Márton nevét viselik. A sírja Tours-ban híres zarándokhely volt az egész középkor folyamán.

A Jeromos-féle Martirológium november 11-re teszi Szent Márton temetését. Rómában a 6. század óta ünneplik.

Népelemek: EN 475, 482, 495, 496, 524.

További részletek Szent Márton életéről a [Szombathelyi Egyházmegye](#) és a [Wikipedia](#) oldalán.